Raadsinformatiebrief

Tabel registratiegegevens

Documentnummer	24.0017090
Zaaknummer	Z24002043
Datum	10 december 2024
Onderwerp	RIB Projectopdracht Participatieverordening Opmeer

Kernboodschap

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de instemming van het college van B&W met de projectopdracht Participatieverordening Opmeer. Deze opdracht heeft een tweedledig doel:

1.) De totstandkoming van een Participatieverordening

Met de uiteindelijke vaststelling van de participatieverordening door de raad voldoet de gemeente aan een wettelijke verplichting voorvloeiende uit Wet versterking participatie op decentraal niveau. De verordening bevat regels voor bewonersparticipatie, die houvast bieden voor iedereen die met nieuwe plannen en projecten te maken heeft. Het geeft duidelijkheid over hoe wij als gemeente de participatie gaan aanpakken, wat het doel is en wat de ruimte is voor Opmeerders om invloed uit te oefenen.

2.) Het opstellen van een Implementatieplan

Het implementatieplan beschrijft hoe de participatieverordening kan worden vertaald naar de praktijk. Hiervoor wordt een integrale aanpak gekozen, die zich richt op processen, mensen en middelen.

Context

Per 1 januari 2025 gaat de Wet Versterking participatie op decentraal niveau van kracht. Deze wet vraagt van gemeenten om participatie goed te regelen en verplicht gemeenten tot het vaststellen van een participatieverordening door de raad. De verordening moet uiterlijk voor 1 januari 2027 zijn ingevoerd.
De participatieverordening biedt gemeenten de ruimte om zelf te beslissen op welke manier zij haar inwoners betrekt bij de verschillende beleidsfasen, waaronder uitvoering en evaluatie. Daarnaast verankert de wet het uitdaagrecht, als specifieke vorm van participatie. Met het uitdaagrecht kunnen inwoners hun overheid uitdagen om de uitvoering van bepaalde taken over te nemen, zoals het beheer of onderhoud van een park of buurthuis.

De Wet Versterking participatie sluit aan bij de gemeentelijke ambitie en doelstellingen voor Bereikbaar Bestuur, zoals beschreven in de Toekomstvisie Thuis in Opmeer 2030 en het Coalitieakkoord 2022-2026 Vitaal Opmeer. Hierin onderstreept de gemeente het belang dat inwoners invloed kunnen uitoefenen op beslissingen die hen aangaan, zodat de besluiten van de gemeente beter

aansluiten bij hun behoeften. Binnen Opmeer bestaan dan ook verschillende initiatieven om burgerparticipatie te bevorderen. Toch is het voor bewoners, bestuurders en ambtenaren van Opmeer vaak onvoldoende duidelijk of, wanneer, waarover en hoe burgers kunnen meedenken, meepraten of meedoen; wat de rol van de gemeente is en hoe zij het participatieresultaat meeweegt in de besluitvorming. Hierover bestaan uiteenlopende ideeën, standpunten en verwachtingen. De nieuwe participatieverordening voorziet in een helder participatiekader voor iedereen: bewoners, bestuurders en ambtenaren van Opmeer.

Samen aan de slag

De projectopdracht sluit tevens aan bij een ander concreet doel uit de Toekomstvisie, namelijk dat raad en college gezamenlijk een plan maken om de relatie van inwoners te verbeteren en naar een hoger niveau te tillen. Met het opstellen van de verordening kunnen de gemeenteraad en het college samen nadenken over de wijze waarop zij inwoners willen betrekken bij besluitvorming en daar concrete regels aan verbinden.

In de projectopdracht is daarom gekozen voor een aanpak waarin raad en college gezamenlijk een participatiekader opstellen dat duidelijkheid geeft over hoe wij als gemeente participatie aanpakken, wat het doel is en wat de ruimte is voor Opmeerders om invloed uit te oefenen.
Naast de Participatieverordening wordt ook een implementatieplan opgesteld dat beschrijft hoe de participatieverordening wordt vertaald naar de praktijk.

Wat betekent dit project voor de raad?

1. De raad wordt middels deze raadsinformatiebrief geïnformeerd over de projectopdracht. Dit is de opmaat naar het Plan van Aanpak.
2. Het Plan van Aanpak omschrijft de kaders voor het proces en de rollen van de betrokkenen hierin. Het Plan van Aanpak wordt door de raad vastgesteld.
3. Op basis van het Plan van Aanpak wordt aan de raad gevraagd om bij te dragen aan inhoud van de participatieverordening. Dit gebeurt middels bijeenkomsten. De bijdrage van de raad en andere betrokken partijen is input voor de participatieverordening.
4. De raad stelt de uiteindelijke participatieverordening vast.
5. Het implementatieplan wordt vastgesteld door het college voor wat betreft de ambtelijke organisatie. Daar waar de gemeenteraad uitvoering dient te geven aan de participatieverordening, zal de griffie een implementatieplan opstellen.

Gevolgen

Met de participatieverordening voldoen wij aan een wettelijke verplichting

Met het opstellen van de participatieverordening en de vaststelling door de raad voldoet de gemeente aan een wettelijke verplichting, voortvloeiende uit de Wet Versterking participatie op decentraal niveau.

De participatieverordening sluit aan bij organisatiedoelstellingen

De Wet Versterking participatie op decentraal niveau sluit aan bij gemeentelijke ambitie en doelstellingen voor Bereikbaar Bestuur, zoals beschreven in de Toekomstvisie Thuis in Opmeer 2030 en het Coalitieakkoord 2022-2026 Vitaal Opmeer. Opmeer onderstreept het belang dat inwoners invloed kunnen uitoefenen op beslissingen die hen aangaan, zodat de besluiten van de gemeente beter aansluiten bij hun behoeften.
De voorgestelde gezamenlijke aanpak sluit tevens aan bij de ambitie dat: "De gemeenteraad en het college gezamenlijk een actieplan opstellen om de relatie met inwoners te verbeteren en naar een hoger niveau te tillen. De uitgangspunten hierbij zijn: participatie is geen eenrichtingsverkeer, inwoners krijgen ruimte om eigen ideeën en initiatieven in te brengen en inwoners worden actief betrokken bij de besluitvorming." *P. 19 Toekomstvisie*

De participatieverordening voorziet in helder participatiekader

Binnen Opmeer bestaan verschillende initiatieven om burgerparticipatie te bevorderen. Toch is het voor bewoners, bestuurders en ambtenaren nog vaak onvoldoende duidelijk of, wanneer, waarover en hoe burgers kunnen meedenken, meepraten of meedoen; wat de rol van de gemeente is en hoe zij het participatieresultaat meeweegt in de besluitvorming. Hierover bestaan uiteenlopende ideeën, standpunten en verwachtingen. De nieuwe participatieverordening voorziet in een helder participatiekader voor iedereen: bewoners, bestuurders en ambtenaren van Opmeer. Daarmee is het tevens de opmaat voor de vertaalslag naar de praktijk. Dit wordt omschreven in het implementatieplan.

Mindshift

De Grondwet gaat primair uit van een representatieve of vertegenwoordigende democratie. Maar in de afgelopen decennia is de overtuiging gegroeid dat onze representatieve democratie beter kan functioneren met aanvullende inbreng van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en groepen. Er is dus in toenemende mate sprake van een participatieve democratie. Dit vraagt van de volksvertegenwoordigers, zoals de gemeenteraad die in onze (representatieve) democratie een spilfunctie vervult, het vermogen om hiermee goed te kunnen omgaan.
De gekozen projectaanpak is erop gericht bestuurders, raadsleden en ambtenaren te ondersteunen bij het (vroegtijdig) bepalen hoe zij zich verhouden tot maatschappelijke initiatieven en de wens van inwoners om invloed. Op basis daarvan wordt dit als (nieuwe) spelregels vastgelegd in de participatieverordening.

Risico's

Wrijving met andere initiatieven en projecten

Er bestaan binnen de gemeente Opmeer verschillende initiatieven op het gebied van participatie. De nieuwe participatieverordening kan de lopende initiatieven (nu of in de toekomst) frustreren.
Om dit te voorkomen/te beperken zal de participatieverordening vooraf worden afgestemd met andere lopende initiatieven en toekomstige projecten met als doel niet in elkaars vaarwater te zitten. Betrokkenheid van de ambtelijke organisatie is hierin van belang.

De Omgevingswet

De totstandkoming van de participatieverordening valt samen met ontwikkelingen ten aanzien van de Omgevingswet. Als de participatieverordening ook gaat over de instrumenten van de Omgevingswet, dan hebben wij als gemeente te maken met de motiveringsplicht uit het Omgevingsbesluit. De gemeente moet dan bij het vaststellen van die instrumenten aangeven hoe ze aan de participatieverordening, en dus het eigen participatiebeleid, uitvoering heeft gegeven. Op het moment van dit schrijven is nog onduidelijk welke consequenties het bovenstaande heeft op de participatieverordening.

Communicatie

De komende paar maanden zal de communicatie zich voornamelijk richten op het betrekken van het college, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie voor het inventariseren van de wensen en discussiepunten voor de verordening.

Bij het nog op te stellen implementatieplan zal ook een communicatieplan worden opgesteld. Het doel is om na vaststelling van de participatieverordening en het implementatieplan inwoners te informeren over de (nieuwe) mogelijkheden die de verordening biedt op het gebied van participatie.

Ook intern zal voldoende aandacht worden besteed aan het informeren en instrueren van medewerkers over de participatieverordening.

Hoogachtend,
namens Burgemeester en wethouders,

M.A.S. Winder
gemeentesecretaris

G.J. van den Hengel
burgemeester